

SET ESG Data Showcase: Carbon Emission ของบริษัทจดทะเบียนไทย

จัดทำโดย

ศิรัช จุฑานนท์

ฝ่ายวิจัย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Key Findings:

- ข้อมูลด้านความยั่งยืน เป็นข้อมูลที่แสดงถึงนโยบาย ผลกระทบ และผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของธุรกิจ ภายใต้ระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ESG) ซึ่งจะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ เกิดความเชื่อมั่นต่อองค์กรทั้งในด้านความมีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีศักยภาพในการแข่งขัน และการสร้างผลตอบแทนในระยะยาว
- ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาระบบ ESG Data Platform ที่มีจุดเด่น คือ การออกแบบชุดข้อมูลที่เป็น Structured Data ที่เน้นนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรม และข้อมูลทางการเงินอย่างสะดวก ประกอบด้วยข้อมูล ESG พื้นฐานที่จำเป็น อาทิ ปริมาณการใช้พลังงาน และทรัพยากร ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท และเชื่อมต่อกับระบบนำส่งรายงาน 56-1 One Report
- เมื่อพิจารณาข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG) จากฐาน ESG Data Platform บริษัทที่จดทะเบียน (บจ.) ใน SET และ mai ทั้งหมด 835 บริษัท มีผลที่น่าสนใจดังนี้
 - บจ. ที่รายงานปริมาณการปล่อย GHG มีจำนวน 445 บริษัทในปี 2023 (คิดเป็น 50.3% ของบริษัททั้งหมด) เพิ่มขึ้นจาก 342 ในปี 2022 (คิดเป็นเพิ่มขึ้น 30%) ขณะที่จำนวนบริษัทที่ผ่านการทวนสอบการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์โดยผู้ทวนสอบเพิ่มขึ้น 47%
 - ปริมาณการปล่อย GHG ที่รายงานมาในปีล่าสุดอยู่ที่ 634 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ลดลง 6.1% จากปีก่อน โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีปริมาณการปล่อย GHG สูง ได้แก่ กลุ่มพลังงาน กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และวัสดุก่อสร้าง และกลุ่มบริการ นอกจากนี้พบว่าปริมาณการปล่อย GHG สัมพันธ์กับปริมาณการใช้ไฟฟ้าอีกด้วย
 - การเปิดเผยข้อมูลการปล่อย Scope 1 และ Scope 2 มีสัดส่วนมากกว่า Scope 3 ซึ่งยังเป็นการเปิดเผยตามความสมัครใจ นอกจากนี้ การรายงาน Scope 3 เป็นเรื่องยากเนื่องจากมีความซับซ้อนหลายประการที่ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลทำได้ยากกว่า โดยเฉพาะสำหรับบริษัทขนาดเล็กที่มีทรัพยากรค่อนข้างน้อย
- การเผชิญกับความท้าทายเหล่านี้ บริษัทจำเป็นต้องมีการวางแผนและจัดการที่ดี ตลาดหลักทรัพย์ฯ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG ของบริษัทจดทะเบียน เช่น กรณีที่ภาครัฐให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวมไทยเพื่อความยั่งยืน (Thailand ESG Fund) ทำให้มีบจ. ที่ไม่ได้อยู่ใน SET ESG มีแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG เพิ่มขึ้น 43% YoY นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเปิดเผยข้อมูล การให้แรงจูงใจโดยการลดค่าธรรมเนียมกับบจ. การให้ความรู้รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

Disclaimers:

ข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้และแนวคิดแก่ผู้อ่าน มิใช่การให้คำแนะนำด้านการลงทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มิได้ให้การรับรองในความถูกต้องของข้อมูล และไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่เกิดขึ้น อันเนื่องจากการนำข้อมูลไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดไปใช้อ้างอิงหรือเผยแพร่ไม่ว่าในลักษณะใด นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ขอสงวนสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติมข้อมูลไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดตามหลักเกณฑ์ที่เห็นสมควร ความเห็นที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเห็นของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ภาวะโลกร้อนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต คือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของโลก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรขององค์กรและผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่จัดขึ้นที่ประเทศสกอตแลนด์หรือ COP26 เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการรวมพลังกันหลายองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมีการเสนอแนวทางและบทบาทของสถาบันการเงินและการลงทุนในการสนับสนุนเทคโนโลยีสะอาดและการลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการการเงินที่มีเป้าหมายในการลดการปล่อยคาร์บอนภายในปี 2030 และปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ภายในปี 2050

ปัจจุบันมีเกณฑ์ และมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนขององค์กรเพิ่มขึ้นมากมายทั่วโลก โดยข้อมูลก๊าซเรือนกระจกเป็นหนึ่งในข้อมูลสำคัญที่รวมอยู่ในเกณฑ์ และมาตรฐานดังกล่าว ทั้งนี้ ภารกิจสำคัญประการหนึ่งของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ การพัฒนาตลาดทุนให้ยั่งยืน ด้วยการช่วยเสริมสร้างรากฐานที่แข็งแกร่ง แก่ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้พร้อมรับมือต่อการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในส่วนของบริษัทจดทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้มีการช่วยยกระดับคุณภาพ และพัฒนาศักยภาพให้ธุรกิจสามารถเติบโตและมีผลประกอบการที่ขยายตัวต่อเนื่อง อีกทั้งมี

ภาพที่ 1 เกณฑ์และมาตรฐานการรายงานความยั่งยืน

ความมั่นคงทางการเงินไปพร้อมกับการดำเนินงานอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักบรรษัทภิบาล และยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ลงทุน โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้ลงทุนที่มุ่งหวังที่จะลงทุนอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสำรวจการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน (Corporate Governance Report: CGR) เป็นประจำทุกปี อีกทั้ง ยังส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนสมัครใจเข้าร่วมประเมินความยั่งยืนเพื่อได้รับผลประเมินหุ้นยั่งยืน SET ESG Ratings นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีการมอบรางวัลด้านความยั่งยืน (Sustainability Awards) เพื่อประกาศเกียรติคุณบริษัทจดทะเบียนที่มีความโดดเด่นในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนและยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่บริษัทอื่นๆ รวมถึงเป็นกำลังใจให้ผู้บริหารและปฏิบัติงานของบริษัทจดทะเบียนที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาธุรกิจสู่ความยั่งยืนอีกด้วย โดยรายงานฉบับนี้จะพาไปสำรวจแนวทางการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนไทย ประโยชน์จากการใช้ข้อมูล ESG Data Platform สภาวะการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูล รวมถึงความท้าทายในการจัดการข้อมูลข้างต้น และการก้าวข้ามความท้าทาย

ข้อมูลด้านความยั่งยืนเป็นข้อมูลที่แสดงถึงนโยบาย ผลกระทบ และผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของธุรกิจ ภายใต้ระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือที่เรียกว่าข้อมูล ESG ซึ่งจะช่วยให้ผู้ลงทุนและผู้ใช้ข้อมูลได้เห็นถึงมุมมอง การดำเนินธุรกิจในมิติที่กว้างกว่าข้อมูลทางการเงิน ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อองค์กรทั้งในด้านความสามารถในการจัดการธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีศักยภาพในการแข่งขัน และการสร้างผลตอบแทนในระยะยาว บริษัทควรมีการเผยแพร่ข้อมูลด้านความยั่งยืนให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทราบเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้าน ESG อย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางต่างๆ เช่น รายงานประจำปี รายงานความยั่งยืน หรือเว็บไซต์ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนเช่นเดียวกับข้อมูลทางการเงิน รวมถึงประโยชน์ด้านอื่นๆ เช่น ทำให้บริษัทสามารถนำข้อมูลผลการดำเนินงานด้าน ESG ไปพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน รวมถึงลดความเสี่ยงและสร้างโอกาสในการหารายได้หรือลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ หรือ ทำให้ธุรกิจเข้าใจประเด็นสำคัญด้าน ESG ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์องค์กรและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

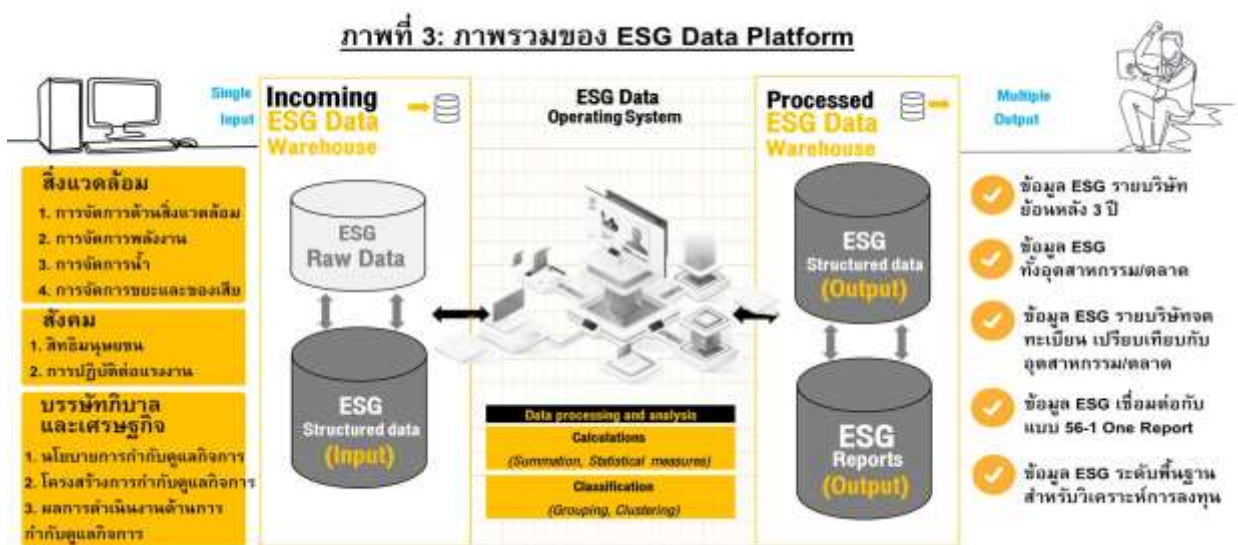
ภาพที่ 2: หลักการที่สำคัญในการเปิดเผยข้อมูลด้านยั่งยืนหรือข้อมูล ESG

 <p>สำคัญ (Material) บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญตามความยั่งยืนในห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ให้ครบถ้วน ครบประเด็น เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ หลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลไปปริมาณมากแต่ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล</p>	 <p>ทันการณ์ (Timely) บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและทันเหตุการณ์ โดยเปิดเผยความคืบหน้าของผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง</p>
 <p>เชื่อถือได้ (Reliable) บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน น่าเชื่อถือ ในเชิงบวก และลบโดยปราศจากอคติ ทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อข้อมูลที่บริษัทเปิดเผย</p>	 <p>เปรียบเทียบได้ (Comparable) บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานโดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถมองเห็นพัฒนาการของผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรและเปรียบเทียบกับคู่แข่งหรือธุรกิจอื่นได้</p>

ที่มา: การเปิดเผยข้อมูลและรายงานด้านความยั่งยืน Sustainability Disclosure and Reporting <https://setsustainability.com/page/disclosure>

บริษัทจดทะเบียนถูกกำหนดให้เปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานที่ครอบคลุมประเด็นด้าน ESG ตามแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ที่เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2565 ทั้งนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาระบบ ESG Data Platform โดยเป็นนวัตกรรมโครงสร้างพื้นฐานที่จัดทำขึ้นร่วมกับภาคส่วนในตลาดทุน เพื่อให้เป็นระบบจัดการข้อมูลด้าน ESG ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ โดยระบบ ESG Data Platform มีจุดเด่นคือ การออกแบบชุดข้อมูลที่มีการจัดเรียงโครงสร้างอย่างชัดเจนหรือ Structured Data ที่เน้นนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรม และข้อมูลทางการเงินอย่างสะดวก (ภาพที่ 3) โดยจะรวบรวมข้อมูล ESG พื้นฐานที่จำเป็นและเริ่มเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางต่างๆ ของตลาดหลักทรัพย์ฯ ในระบบ SETSMART ภายในไตรมาสที่ 2 ของปี 2566 โดย SET ESG Data Platform นี้ประกอบด้วย 3 มิติหลักๆ ได้แก่

- มิติด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การจัดการพลังงาน (14 ตัวชี้วัด) การจัดการน้ำ (3 ตัวชี้วัด) การจัดการขยะและของเสีย (9 ตัวชี้วัด) การจัดการก๊าซเรือนกระจก (7 ตัวชี้วัด)
- มิติด้านสังคม ประกอบด้วย การพัฒนาพนักงาน (2 ตัวชี้วัด) การส่งเสริมความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมร่วมกับพนักงาน (2 ตัวชี้วัด) ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงาน (5 ตัวชี้วัด) ค่าตอบแทนของพนักงาน (3 ตัวชี้วัด) จำนวนพนักงาน จำแนกตามเพศ (5 ตัวชี้วัด) จำนวนพนักงาน จำแนกตามระดับตำแหน่ง (3 ตัวชี้วัด) จำนวนพนักงาน จำแนกตามอายุ (3 ตัวชี้วัด) จำนวนพนักงานชาย/หญิง จำแนกตามระดับตำแหน่ง (4 ตัวชี้วัด) จำนวนพนักงานชาย/หญิง จำแนกตามระดับตำแหน่ง (4 ตัวชี้วัด) พนักงานที่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (4 ตัวชี้วัด)
- มิติด้านบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ องค์กรประกอบของคณะกรรมการบริษัท (31 ตัวชี้วัด) ค่าตอบแทนรวมของกรรมการบริษัท (3 ตัวชี้วัด) ค่าตอบแทนรวมของผู้บริหารระดับสูง (3 ตัวชี้วัด)

ที่มา: เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การขับเคลื่อนองค์กรด้วยข้อมูล ESG และแนะนำระบบ ESG Data Platform, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สภาวะการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนไทย

เมื่อพิจารณาตัวเลขจากฐานข้อมูล ESG Data Platform บริษัทจดทะเบียนไทยมีแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลก๊าซเรือนกระจกเพิ่มมากขึ้น โดยจากจำนวนบริษัทจดทะเบียนใน SET และ mai ในปี 2023 ทั้งหมด 884 บริษัท มีบริษัทที่รายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG) 445 บริษัท (คิดเป็น 50.3% ของบริษัททั้งหมด) เพิ่มขึ้นจาก 342 ในปี 2022 (คิดเป็นเพิ่มขึ้น 30%) ขณะที่จำนวนบริษัทที่ผ่านการทวนสอบการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์โดยผู้ทวนสอบเพิ่มขึ้น 47% (ตารางที่ 1) โดยปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่รายงานมาบนระบบ ESG Data Platform ในปีล่าสุดอยู่ที่ 634 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ลดลงจากที่รายงานมาในปี 2022 ที่ 675 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (คิดเป็นลดลง 6.1%) นอกจากนี้ยังพบว่าปริมาณการปล่อย GHG ยังสัมพันธ์กับปริมาณการใช้ไฟฟ้าอีกด้วย โดย บจ. ที่เปิดเผยข้อมูลการใช้ไฟฟ้ามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2021 ถึง 2023 แต่ปริมาณการใช้ไฟฟ้ารวมในปี 2023 กลับลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันปีก่อนหน้า

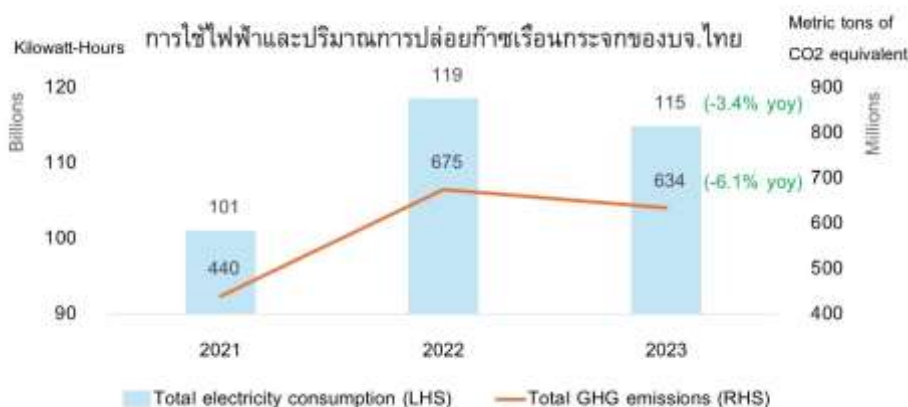
ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการปล่อย GHG (ภาพที่ 4) โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีปริมาณการปล่อย GHG สูง ได้แก่ กลุ่มพลังงาน กลุ่มก่อสร้างและวัสดุก่อสร้าง และกลุ่มบริการ ตามลำดับ (ภาพที่ 5)

ตารางที่ 1: สถิติการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG)

	2022*	2023	%chg
จำนวนบจ. ที่เปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG	342	445	+30%
จำนวนบจ. ที่ผ่านการทวนสอบการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์โดยผู้ทวนสอบ	182	267	+47%

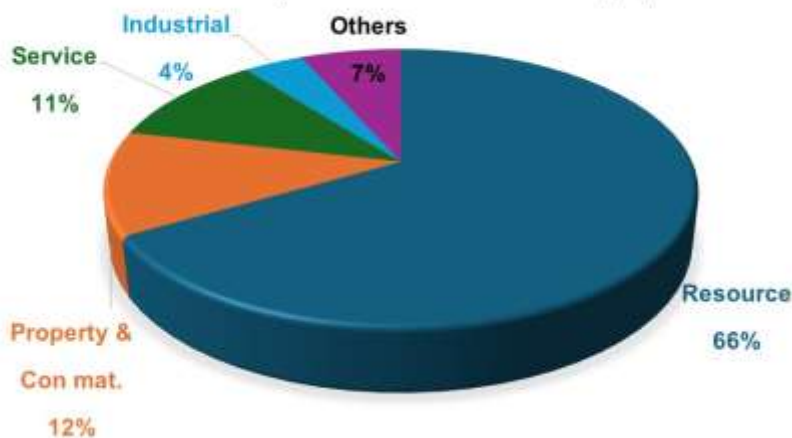
หมายเหตุ* นับเฉพาะบจ. ที่เปิดเผยข้อมูลภายใน 31 Dec 2023

ภาพที่ 4: ปริมาณการใช้ไฟฟ้าเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการปล่อย GHG

Source: SET ESG Data Platform on SETSMART

ภาพที่ 5: สัดส่วนมูลค่าการปล่อย GHG แยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

Source: SET ESG Data Platform on SETSMART

ในที่ประชุม COP26 ตัวแทนของไทยให้คำมั่นว่าจะบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายในปี 2050 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Greenhouse Gas Emission) ภายในปี 2065 การมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนดเอง (Nationally Determined Contribution: NDC) ของประเทศไทยจะดำเนินการผ่านแผนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (NDC Roadmap on Mitigation) ระหว่างปี 2021-2030 ซึ่งแสดงศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดในปี 2030 เป็นจำนวน 115.6 ล้านตันของคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า สาขาที่มีศักยภาพสูงสุดในการลดคือภาคพลังงานและการขนส่ง โดยมีมาตรการสำคัญ

คือการส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นแหล่งพลังงานหลักและการเพิ่มประสิทธิภาพพลังงานในกิจกรรมอุตสาหกรรมและการขนส่ง

จากโจทย์ Carbon Neutrality และ Net Zero ที่ได้ทำการตั้งเป้าหมายไว้ ทำให้มีคำถามว่าภาคธุรกิจมีการปรับตัวในเรื่องดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ซึ่งการลดการปล่อยคาร์บอนไม่เพียงแต่เป็นการกระทำที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังเป็นการลงทุนที่มีประโยชน์ต่อธุรกิจในระยะยาว เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ลดต้นทุนการดำเนินงาน และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบริษัท บริษัทควรตั้งเป้าหมายในการลดการปล่อยคาร์บอนเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เข้มงวด และดึงดูดนักลงทุนที่มองหาการลงทุนที่ยั่งยืนและมีความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างไรก็ตาม บริษัทจดทะเบียนใน SET และ mai ที่มีการตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระยะสั้นคิดเป็น 24% ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด (ภาพที่ 6) และมีส่วนต่างระหว่างเป้าหมายการปล่อยและปริมาณการปล่อย GHG จริงในปี 2023 อยู่ที่ 2.1 เท่า โดยกลุ่มอุตสาหกรรมมีจำนวนบริษัทที่มีการตั้งเป้าควบคุมการปล่อย GHG มากที่สุดได้แก่ กลุ่มเทคโนโลยี คิดเป็น 41% ของจำนวนบริษัทในกลุ่ม อีกทั้งหากพิจารณาส่วนต่างระหว่างเป้าหมายและปริมาณการปล่อย GHG ในปี 2023 ของกลุ่มเทคโนโลยีอยู่ที่ 0.9% เท่านั้น ในส่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีปริมาณการปล่อย GHG สูงอย่างเช่น กลุ่มพลังงาน กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง รวมถึง กลุ่มบริการ มีการตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระยะสั้นค่อนข้างท้าทาย แสดงให้เห็นว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวตระหนักถึงความสำคัญ และจำเป็นต้องเร่งจัดทำแผนงานการติดตามความคืบหน้าที่ชัดเจนเพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ

ภาพที่ 6: บริษัทจดทะเบียนไทยยังมีช่องว่างระหว่างเป้าหมายและปริมาณการปล่อย GHG ค่อนข้างมาก

Industry	จำนวนจ. ที่มีการประกาศเป้าหมายการปล่อย GHG	% เทียบกับบริษัททั้งหมด	Total GHG emissions 2023	Total GHG emissions Target	diff %Target
Agri & Food	14	23%	1,621,730	1,218,309	33.1%
Consumption	7	17%	350,451	300,253	16.7%
Financial	18	28%	400,583	330,372	21.3%
Industrial	22	24%	11,686,869	10,517,817	11.1%
Property	25	24%	24,173,937	13,472,563	79.4%
Resource	18	29%	231,109,945	49,318,281	368.6%
Service	22	17%	25,896,710	19,894,993	30.2%
Technology	17	41%	2,157,510	2,137,792	0.9%
Grand Total	143	24%	297,397,735	97,190,379	206.0%

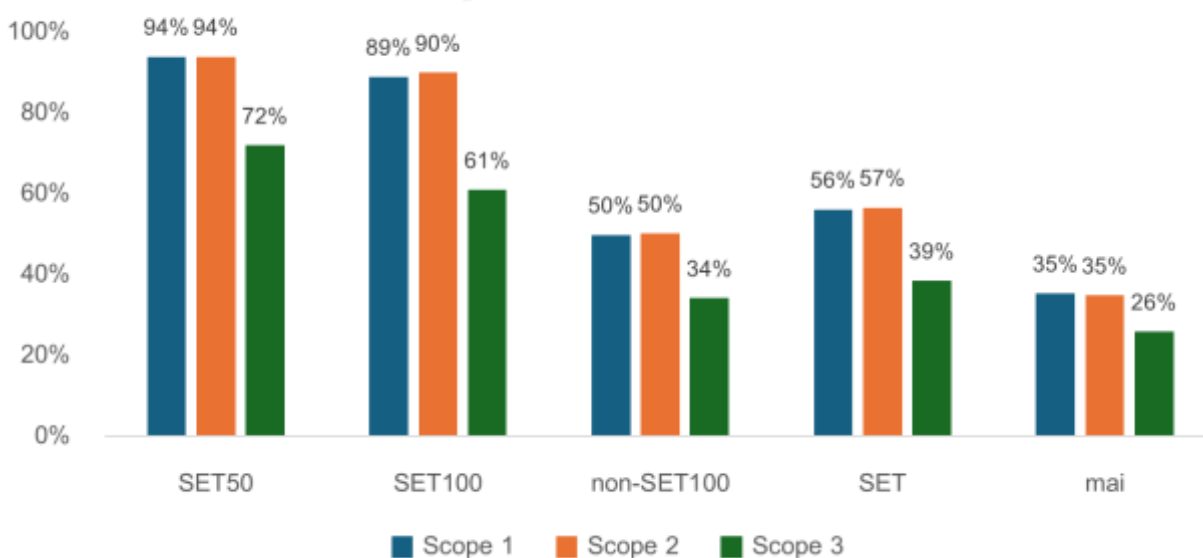
Source: SET ESG Data Platform on SETSMART

การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas Emissions) แบ่งออกเป็น 3 ขอบเขต (Scopes) ตามแนวทางของมาตรฐาน GHG Protocol เพื่อช่วยองค์กรประเมินและรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ โดย Scope 1 คือ การปล่อยโดยตรงซึ่งเป็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากแหล่งที่บริษัทเป็น

เจ้าของหรือควบคุมโดยตรง เช่น การเผาไหม้เชื้อเพลิงในหม้อต้ม เครื่องยนต์ และยานพาหนะที่ใช้ในการดำเนินงาน ส่วน Scope 2 การปล่อยทางอ้อมจากการใช้พลังงานซึ่งเป็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการใช้พลังงานที่องค์กรซื้อจากภายนอก เช่น การใช้ไฟฟ้า ไอน้ำ ความร้อน และในส่วนของ Scope 3 คือ เป็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกิจกรรมขององค์กร แต่เกิดขึ้นในแหล่งที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้โดยตรง ซึ่งรวมถึงการปล่อยก๊าซจากซัพพลายเชน การขนส่งสินค้า การเดินทางของพนักงาน การกำจัดขยะ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลตามเกณฑ์ 56-1 One Report ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG Scope 1 และ Scope 2 อย่างไรก็ตามเกณฑ์ดังกล่าวยังเป็นแบบ comply or explain คือ มีเกณฑ์ให้ต้องเปิดเผยข้อมูล แต่หากไม่เปิดเผยสามารถชี้แจงเหตุผลได้ ในปี 2023 บริษัทจดทะเบียนไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย Scope 1, Scope 2 และ Scope 3 อยู่ที่ 56% 57% และ 39% ตามลำดับ (ภาพที่ 7) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย Scope 1 และ Scope 2 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยใน 56-1 One Report มีสัดส่วนมากกว่า Scope 3 ซึ่งยังเป็นการเปิดเผยตามความสมัครใจ นอกจากนี้ การรายงาน Scope 3 เป็นเรื่องยากเนื่องจากมีความซับซ้อนหลายประการที่ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลและการคำนวณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในส่วนนี้ทำได้ยากกว่า ยกตัวอย่างเช่น ความซับซ้อนของซัพพลายเชน การต้องพึ่งพาข้อมูลจากหลายแหล่งโดยเฉพาะที่อยู่นอกการควบคุมของบริษัทมักมีปัญหาเรื่องความถูกต้องโปร่งใส มีรูปแบบและมาตรฐานที่แตกต่างกัน ทำให้การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเรื่องยากและมีต้นทุนส่วนเพิ่มซึ่งอาจเหมาะกับบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ที่มีทรัพยากรในด้านต่างๆ พร้อมกว่า โดยสัดส่วนการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG Scope 1-3 เรียงจากมากไปน้อยได้แก่ SET50 SET100 non-SET100 และ mai ตามลำดับ

ภาพที่ 7: สัดส่วนการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG Scope 1-3 ของบริษัทจดทะเบียนไทย

Source: SET ESG Data Platform on SETSMART

การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG) เป็นกระบวนการที่ทำนายสำหรับบริษัทจดทะเบียนหลายๆ แห่ง เนื่องจากต้องเผชิญกับอุปสรรคและความซับซ้อนหลายประการ เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลการปล่อย GHG จากแหล่งต่างๆ ในบริษัทและซัพพลายเชนต้องใช้ทรัพยากรและเวลามาก การติดตามและรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการผลิต การขนส่ง และการใช้พลังงานในกิจกรรมต่างๆ ของบริษัทอาจซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบริษัทที่มีขนาดเล็ก อาจมีหลายแห่งขาดความเชี่ยวชาญและทรัพยากรที่เพียงพอในการดำเนินการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ การขาดทีมงานที่มีความรู้ความเข้าใจด้านนี้อาจทำให้การรายงานเป็นเรื่องยาก อีกทั้งการรายงานการปล่อย GHG ใน Scope 3 ต้องพึ่งพาข้อมูลจากผู้ขาย ผู้ผลิต และผู้ให้บริการในซัพพลายเชน การขาดความโปร่งใสและการไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เชื่อถือได้จากบุคคลภายนอกเป็นอุปสรรคสำคัญในการรายงานข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้อง การทำให้ระบบการจัดการข้อมูลมีประสิทธิภาพและการตรวจสอบข้อมูลโดยบุคคลที่สามอาจมีต้นทุนสูง อีกทั้งข้อมูลที่จัดเก็บไว้อาจพบว่าไม่ตรงหรือไม่ครอบคลุมกับมาตรฐานในประเทศหรือในระดับสากลที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น และยังมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

การเผชิญกับความท้าทายเหล่านี้ บริษัทจำเป็นต้องมีการวางแผนและจัดการที่ดี ตลาดหลักทรัพย์ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG ของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งไม่เพียงแต่ที่กำหนดเกณฑ์ภาคบังคับที่บริษัทจดทะเบียนต้องปฏิบัติตาม ตลาดหลักทรัพย์ ยังสนับสนุนในอีกหลายๆ รูปแบบ เช่น

- **Facilitate** โดยการสร้างระบบ SET ESG Data Platform ให้บริษัทจดทะเบียนได้ประโยชน์จากการเปิดเผยข้อมูลเพียงครั้งเดียวแล้วระบบจะนำไปคำนวณและแปลงค่าต่างๆ ให้สัมพันธ์กับมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG ต่างๆ เช่น GHG Protocol, Global Reporting Initiative (GRI), หรือ Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) การกำหนดมาตรฐานเหล่านี้จะช่วยให้การรายงานมีความสม่ำเสมอ โปร่งใส และสามารถเปรียบเทียบได้ระหว่างบริษัทต่างๆ ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าบริษัทปฏิบัติตามแนวทางที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล นอกจากนี้ยังอยู่ระหว่างการพัฒนา Carbon Calculator หรือเครื่องคำนวณคาร์บอน เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้ภาคธุรกิจไทยสามารถคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ได้ด้วยตัวเอง
- **Incentivize** โดยสร้างแรงจูงใจให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG โดยการนำเสนอสิ่งจูงใจทางการเงิน เช่น ลดค่าธรรมเนียม หรือนำเสนอรางวัลและการยกย่องบริษัทที่มีการดำเนินงานด้านความยั่งยืนและการลดการปล่อย GHG อย่างเป็นเลิศ การสร้างแรงจูงใจจะกระตุ้นให้บริษัทต่างๆ เห็นความสำคัญ และมีความตั้งใจในการรายงานข้อมูลมากขึ้น
- **Educate:** โดยร่วมกับทางกองทุนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุน (CMDF) พัฒนาโปรเจกต์นำร่องเพื่อเปิดได้ซ์ ซึ่งธุรกิจต่างๆ เพื่อสามารถนำไปต่อยอดเพื่อวางระบบขับเคลื่อนด้านความยั่งยืนให้กับธุรกิจของตัวเอง รวมทั้งการจับมือกับ 7 มหาวิทยาลัยชั้นนำ เพื่อร่วมพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการคาร์บอนเครดิต เพื่อช่วย

เพิ่มปริมาณบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเข้ามารองรับภายใน Ecosystem มากขึ้น การเสริมสร้างความรู้และทักษะนี้จะช่วยให้บริษัทสามารถรายงานข้อมูลได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

- **Collaborate:** สร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรด้านสิ่งแวดล้อม หรือสถาบันการเงิน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG และการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ในปี 2023 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนเพื่อความยั่งยืนของประเทศไทยตามที่กระทรวงการคลังเสนอการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวมไทยเพื่อความยั่งยืน (Thailand ESG Fund) เพื่อสนับสนุนการลงทุนในกองทุนรวมเป็นกลไกที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านความยั่งยืน รวมทั้งเป็นการสนับสนุนการออมระยะยาวโดยให้ ก.ล.ต. ออกหลักเกณฑ์รองรับกองทุนรวมที่ลงทุนในหุ้นที่อยู่ใน SET และ mai ที่ได้รับการคัดเลือกจาก SET ว่ามีความโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านความยั่งยืน (ESG) โดยมีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG แผนการจัดการ และการตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการลดปริมาณการปล่อย GHG ที่ผ่านการทวนสอบการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์โดยผู้ทวนสอบ จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีจ. ที่ไม่ได้อยู่ใน SET ESG มีแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG มากขึ้นจากปีก่อนหน้าถึง 43%

ภาพที่ 8: บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG มากขึ้นเพื่อให้เข้ากับเกณฑ์ ThaiESG

ด้วยวิธีการเหล่านี้ ตลาดหลักทรัพย์สามารถมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความโปร่งใส การตระหนักรู้ และการเปิดเผยข้อมูลการปล่อย GHG ให้มากขึ้น ซึ่งอาจเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์และเกิดการต่อยอดไปถึงธุรกิจใหม่ๆ เช่น ตลาดคาร์บอนเครดิต ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้บริษัทสามารถบริหารจัดการการปล่อยมลพิษให้เหมาะสมกับแผนและมาตรการที่จะช่วยลดภาวะโลกร้อนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งหมดนี้คือตัวอย่างของการนำข้อมูลส่วนหนึ่งใน SET ESG Data Platform มาทำการวิเคราะห์เท่านั้น ยังมีข้อมูลอีกหลายมิติที่นำมาใช้ประโยชน์หากท่านสนใจอย่าลืมเข้าไปติดตาม SETNOTE ที่เกี่ยวกับ SET ESG Data Showcase ได้ผ่านทาง SET Research ต่อไป